

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΩΝ ΟΡΕΩΝ

Σπουδές ζωής στα βουνά της Κρήτης

● Ηλιακό τυροκομείο στις Μαδάρες και Μουσική Ακαδημία στο Οροπέδιο

"Καλιόζει" με καινοτόμες ιδέες και προτάσεις το Πανεπιστήμιο των Ορέων που πια υποστηρίζεται από μια ολόκληρη στρατιά μελών, φοιτητών, πανεπιστημιακών και τοπικών παραγόντων. Δρομολογεί ένα ηλιακό τυροκομείο στις Μαδάρες και μια Μουσική Ακαδημία στο Οροπέδιο. Προχωράει νέα πράγματα.

Όταν ξεκινούσε το Πανεπιστήμιο, κάποιοι έλεγαν ότι ήταν μια ακόμα "θεωρητική επεξεργασία". Και οι πιο καχύποπτοι, ένω τρόπος 'για να τα 'κονομήσουν κάποιοι'.

Επί του παρόντος και οι μιν και οι δε, διαψεύδονται πλήρως. Το Πανεπιστήμιο των Ορέων, γέννησε ελπίδες καθώς φαίνεται ν' ανοίξει νέους δημιουργικούς δρόμους.

Η ιδέα γεννήθηκε όταν ένα γυμνάσιο στα ορεινά του Ρεθύμνου κόντευε να κλείσει λόγω παραβατικής συμπεριφοράς των μαθητών του. «Αυτό θα σήμαινε ότι στο περίπου 100 παιδιά της Κράνας θα στερηθούν». Όχι θα διευρύνονταν το χάρμα ανάμεσα στις αστικές και τις ορεινές κοινωνίες του νησιού», εξήγησε ο Γιάννης Παλλήκρης. Ο καθηγητής Οφθαλμολογίας δεν θεωρηματολογεί καθησμένως σε κάποιο όνομα πανεπιστημιακό γραφείο. Περίπου έξι χρόνια μετά το περιστατικό που περιγράφετε, βρίσκεται στο χωριό Καστέλλι Ηρακλείου, σε μια ακόμη εξόρμηξη του Πανεπιστημίου των Ορέων, της εθελοντικής πρωτοβουλίας που προσπαθεί να γεφυρώσει διαφορών ειδών χόματα ανάμεσα στις πόλεις και στα χωριά της Κρήτης. Ακόμα και σε θέματα υγείας. Σήμερα, μαζί με μια ομάδα εθελοντών γιατρών παρέχει τριτοβάθμια υπηρεσίες υγείας σε εκατοντάδες κατοίκους μιας περιοχής που βιώνει ένα αλλιώτικο στίγμα από τα παιδιά της Κράνας, με άλλο τύπο ανασομιογένεια με τον αστικό πολιτισμό. Τα χιλιόμετρα που χωρίζουν το Καστέλλι από τα εξορμησμένα νοσοκομεία της πόλης είναι για μερικούς κατοίκους του αποθαρρυντικά.

Τις τελευταίες δύο μέρες όμως, όποια πόρτα του Κέντρου Υγείας Καστελλίου και αν ανοίξει, θα δεις ακτινολόγους, ψυχιάτρους ή ωτορινολαρυγγολόγους να εξετάζουν συναζούχους, αγράτες ή υπαλλήλους, χωρίς σταματημό. Η διαπίστωση κοινωνικών ασυμμετριών όπως οι παραπάνω ήταν που ώθησε το Πανεπιστήμιο των Ορέων, εμπνευστή του Γιάννη Παλλήκρη και της συζύγου του Βαρβάρας Τερζάκη, να αρχίσει την εθελοντική του παρέμβαση στην περιφέρεια, θέτοντας μερικούς επείγοντες, σύμφωνα με το καταστατικό του, στόχους: "Τον επαναπροορισμό της ευτυχίας με ανθρώπινα όχι εισοδηματικά δεδομένα, τη βιώσιμη ανάπτυξη που συνδυάζει την ανάκτηση των ανθρωπίνων σχέσεων και την πολιτισμική ταυτότητα των μικρών κοινωνιών και την ενίσχυση μιας παραδοσιακής, αυτόνομης και ενδογενούς οικονομίας". Με εργαλεία του, τη σύνδεση της γνώσης του επιστήμονα και του κρητικού γέροντα, τη "συμβαμιαστική" παιδεία, τη στήριξη του πολιτισμού και της υγείας στην περιφέρεια, καθώς και τη διδασκαλία της "ελάχιστης αναγκαίας καταπόλησης".

Ιεραποστολή; Φιλανθρωπία; "Όχι. Δεν πάμε στα χωριά σαν φιλανθρωπικό ίδρυμα. Να αλληλοδοξασθούμε θέλουμε, να συλλεπορηθούμε" λέει ο Παλλήκρης και θυμάται μια εξόρμηξη στην ΑΕΦ Μυλοποταμού, όπου πανεπιστημιακοί καθηγητές διόρθωσαν όσα γνώριζαν για την αρχαία ιστορία του χωριού ακούγοντας τα τραγούδια των ντόπιων.

ΟΙ ΚΑΧΥΠΟΠΤΟΙ. "Υπάρχουν βέβαια και αρκετοί καχύποπτοι" συνεχίζει ο Παλλήκρης. "Νομίζουν ότι είμαστε μια εταιρεία που συγκεντρώνει λεφτά για έργα και έπειτα το πρώτο". Εξηγεί ότι το Πανεπιστήμιο των Ορέων βασίζεται σε σχεδόν 4.000 μέλη, φοιτητές, πανεπιστημιακούς, τοπικούς φορείς, απλούς πολίτες, που φυσικά δεν είναι όλοι ενεργοί, εργαζόμενοι όμως εθελοντικά. Με εξορμήσεις τουλάχιστον μια

Γυναίκες σε αίθουσα ΚΑΠΗ Καστελλίου σε μια δράση του Πανεπιστημίου των Ορέων συζητούν τα προβλήματα που έχει δημιουργήσει η οικονομική κρίση και τι αντίκτυπο έχουν στα παιδιά. Στο «πάνελ» η Βαρβάρα Τερζάκη, η Νατάσα Σιγανού, η Καίτη Γαρεφαλάκη και ο Διοικητικός Διευθυντής του ΒΕΜΜΟ Μιχάλης Σκουλάς.

φορά τον μήνα, κυρίως στην Κρήτη, μπορούν πλέον να περιφανεύονται ότι με τη δράση τους σε αρκετούς δήμους και χωριά έχουν δρομολογηθεί έργα όπως ένα ηλιακό τυροκομείο στις Μαδάρες Χανίων ή μια Μουσική Ακαδημία στο Οροπέδιο Λασιθίου.

Σήμερα στο Καστέλλι του Δήμου Μινιά Πεδιάδος απλώς εξοπλίζουν την εθελοντική τους δράση προς μεγάλη ικανοποίηση και ευγνωμοσύνη των ντόπιων. Όπως της 75χρονης Καλλιόπης Δαργυνάκη που έχει κάνει "όλες τις αγροτικές δουλειές" και καμαρώνει για έξι διαέγγονα. "Ακούσαμε ότι ήρθαν οι καλύτεροι γιατροί και ήρθαμε να πάρουμε μια γνώμη" λέει και απαριθμεί τις ειδικότητες που επισκέφθηκε, αγγίζοντας τα αυτά, τα χέρια ή τα μάτια της. "Μακάρι να ήταν και μόνιμο".

ΘΡΑΨΑΝΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Τα κοπέλια "ψήνουν" πιθάκια

Τον διάδρομο του Γυμνασίου Θραψανού, ενός χωριού περίπου 1.400 ψυχών, με μεγάλη παράδοση στην αγγειοπλαστική που ανάγεται πριν από τα χρόνια του Μίνωα, διακοσμούσαν πίνακες με σκηνές οργάνωσης. Μπροστά τους, κάποιοι μαθητές της Γ Γυμνασίου κρατάνε ντυσέ κατάσταση, κάποιοι χαζεύουν το κινητό τους. Άλλοι μόνον εδώ κοντά, άλλοι έχουν έρθει από το Πειραματικό Γυμνάσιο Ηρακλείου για τη σημερινή αλληλοδιδασκαλία. Ποιος δίδασκα τι, και σε ποιον; Καθένας, αυτό που έμαθε καλύτερα. Οι ντόπιοι μαθητές κλωστοϋφανίζουν τα παιδιά της πόλης με μια μαντιλάκι και έπειτα το ακούει με μάτια στήθη-εντόξει, και μερικά βορεοσημένα - να διαβάζουν ποιήματα που επέλεξαν τα ίδια. Του Καβάφη, του Εμπερίκου, του Σαραντάρη, του Κόλερτζ. Μια μαθήτρια έχει μελοποιήσει στίχους του Αντώνη Κούτη και όλοι ακούν την κιθάρα της με μισάνοχτο στόμα. Ακόμα και ο Απόστολος Κλωνάκης, διευθυντής Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης του νησιού, ο Παναγιώτης Μιχαηλίδης, καθηγητής Παιδαγωγικών του Πανεπιστημίου Κρήτης και οι καθηγητές των δύο σχολείων.

ΟΙ ΡΟΛΟΙ ΑΜΑΖΩΝΩΝ. Σε λίγο οι ρόλοι αλλάζουν και τα παιδιά της πόλης παρακολουθούν ένα βίντεο με την ιστορία της αγγειοπλαστικής του Θραψανού. Ακούν για το μεράκι και τη φαντασία των μαστόρων, τα εργαλεία και τις τεχνικές, την ποιότητα των έργων τους, που στη δεκαετία του '50 έφτασε με παραγγελίες μέχρι την Αμερική ή το Ισραήλ. Όμως ο στόχος είναι να δουν την τέχνη στην πράξη. Έπειτα από ένα διάλειμμα κάτω από τα πεύκα του σχολικού προαυλίου, μαθητές του χωριού και της πόλης αφήνουν πίσω τους αμπέλια, ελαιώνας και θερμότητα και επισκέπτονται ένα από τα εργαστήρια, τα καμίνια του χωριού. "Θα δείξουμε στα κοπέλια που δεν κατέχουν πώς μαλάσσεται ο πηλός", λέει ο αγγειοπλαστής Μιχάλης Χουλιάρας και τα παιδιά, άλλα με τραχιά πρόσωπα, άλλα με πιο γλυκά, ανακουμπώνονται για να βλέπουν καλύτερα. Βλέπουν το ζυμωτήριο, που αναμειγνύει νερό και χυμία

κρητικό, τους ποδοκνήκτους τροχούς που έχουν στείλει αμερικανούς τεχνίτες για εγχείρηση μινιακού, τις "στομασές", τα καμμάτια πηλού που δίνουν μορφή στο αγγείο, το ξυλοκάνο με θερμοκρασία 1.000 βαθμούς, που φτάνει φωτιάς μέχρι πέντε μέτρα. Η δεκαπεντάχρονη Ιωάννα από το Ηράκλειο δοκιμάζει την τύχη της στον πηλό και ύστερα από μερικές ωθήσεις στον τροχό, τα πάει καλά για πρώτη φορά. Σειρά παίρνει ο συναμύλικος της Ζάχαρης, γιος αγγειοπλαστή και τα καταφέρνει πολύ καλύτερα.

ΚΑΝΑΜΕ ΦΙΛΟΥΣ. "Δεν ξέραμε ότι τα παιδιά από το Ηράκλειο αγαπούν τόσο τη λογοτεχνία. Ήταν ωραίο, όμως. Κάναμε και φίλους", θα πει στο τέλος η μικρή Πιλαγία από το Θραψανό. "Η αγγειοπλαστική μπορεί να μη μας χρησιμεύ-

σει ποτέ. Είναι ωραίο όμως να ξέρεις πράγματα", θα πει ο Στέφανος από το Ηράκλειο. Οι δάσκαλοι των δύο σχολείων θα μιλήσουν για την έλλειψη ερεθισμάτων στο χωριό και ελεύθερο χρόνο στην πόλη, ενώ ο Παναγιώτης Μιχαηλίδης, ο καθηγητής του Πανεπιστημίου, θα αναφερθεί στις κοινωνίες "που παρά την πρόοδο επιβιώνουν με τα ίδιατερα τους χαρακτηριστικά" και στον "καλό δάσκαλο που μαθαίνει από το πάντα". Η Ιωάννα του Ηρακλείου θα παραδεχθεί ότι της λείπει η φύση, ο Ζαχάρης όμως θα μείνει πιστός στις αρχές του. "Δεν μου αρέσει η πόλη. Καλύτερα στο χωριό", θα πει ο γιος του αγγειοπλαστή που είναι και άριστος μαθητής. "Εδώ στο Θραψανό πράμα δυσκολία δεν έχω".

Μαθήτρια από το Ηράκλειο δοκιμάζει την τύχη της στην αγγειοπλαστική στο πλαίσιο της αλληλοδιδασκαλίας που πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία του Πανεπιστημίου των Ορέων στο Θραψανό.